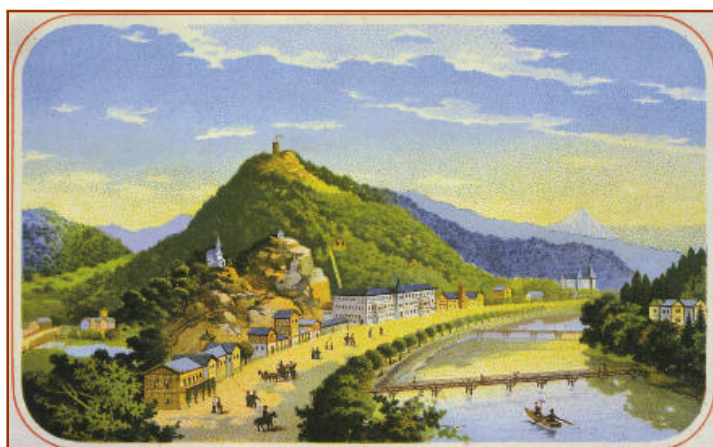

BÝVALÉ LÁZNĚ KYSELKA U KARLOVÝCH VARŮ

Synoptická obrazově textová studie
historie a současného stavu

Zpracováno:

na základě objednávky Odboru památkové péče
Ministerstva kultury České republiky z původní studie pro
připravovaný TV dokument pro Českou televizi

Zpracoval:

Pavel P. Ries

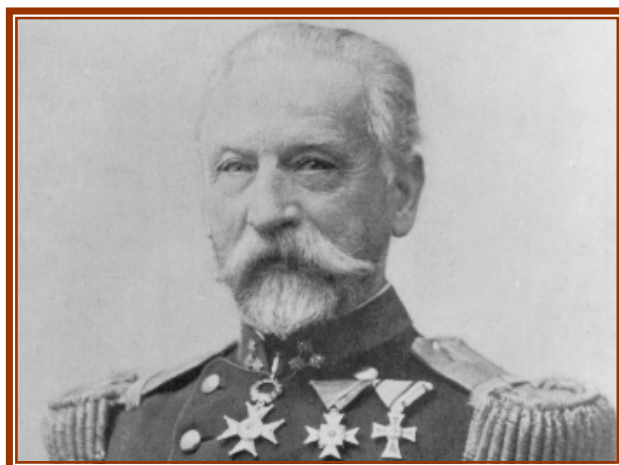
27. 11. 2006

Fotodokumentace současného stavu kulturní památky bývalých lázní Kyselka u Karlových Varů, doplněná textovou studií vázající se k historii a současnému stavu.

Kultivovaný podnikatel 19. století, císařský dvorní rada Heinrich von Mattoni (11.8. 1830 - 14. 5. 1910), dosáhl svého postavení, a posléze povýšení do šlechtického stavu, za propagaci své země v celém světě, a to vývozem minerální vody z lázní Kyselka. Jeho životním heslem bylo: „*Beru-li něco z této země, musím do ní zpět také něco dávat.*“

Když v roce 1910 Heinrich Mattoni umírá, zůstane po něm světoznámá značka minerální vody Mattoni a jedny z nejkrásnějších lázniček v Evropě.

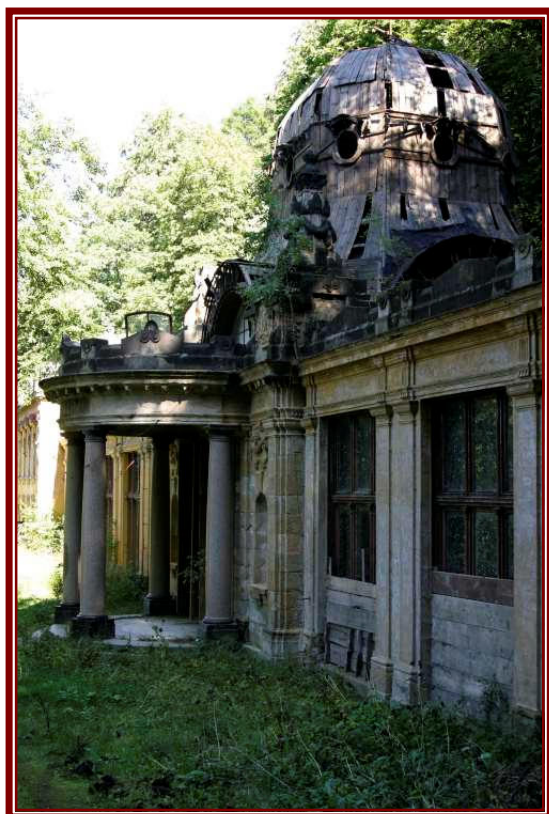
▲ Obr. 1 - Heinrich von Mattoni
foto z roku 1908

◀ Obr. 2 - Heinrich von Mattoni
obraz kolem r. 1890

▼ Obr. 3 – Kyselka kolem r. 1900

▼ Obr. 5, 6, 7 - Současný stav kolonády

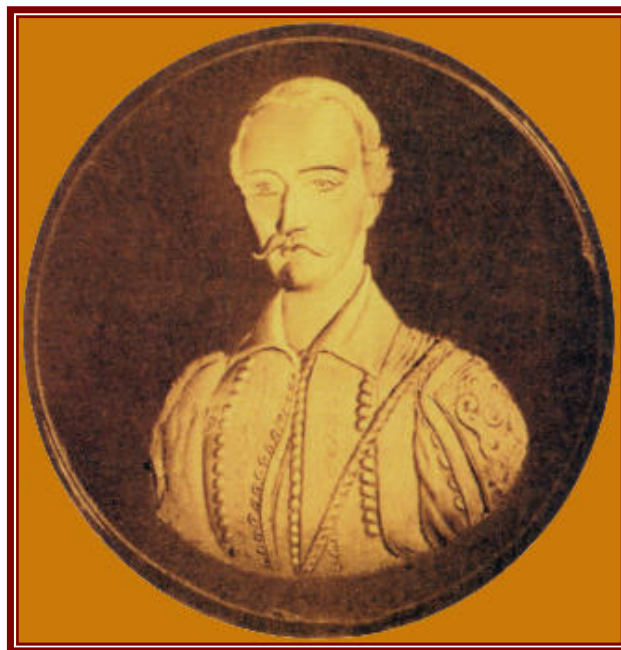

Obr. 8 – Zde, v rumišti kolonády, vyvěrá Ottův pramen, který díky Dr. Löschnerovi a Mattonimu, proslavil Kyselku a jméno Mattoni po celém světě.

Je otázkou, co dnes firma Mattoni plní do lahví. Mattoniho proslavila distribuce především Otova pramenu. Těžko by zřejmě uspěl jakýmsi mixem z různých pramenů míchaných dnes v obří nerez nádrži, poté plněný do lahví a přesycovaný kyslíčkem.

Řecký král Otto I., za svého pobytu v Karlových Varech, navštívil dne 23. srpna 1852 Kyselku. Se svolením panovníka byl hlavní pramen Kyselky nazván jeho jménem – Pramen krále Otty. Na královu žádost bylo poté do Athén odesláno 450 džbánek kyslíkové vody.

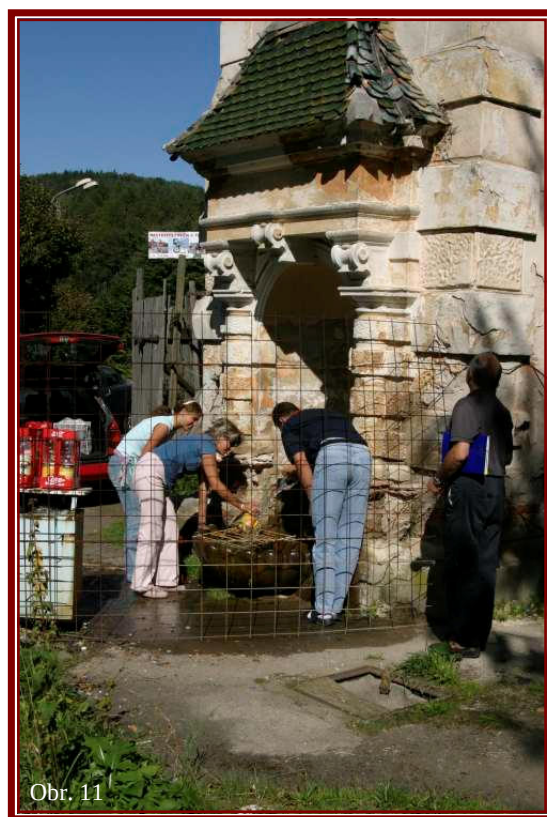
Nevím zda Karlovarské minerální vody dnes vyváží Mattonku do Athén. Pokud ano, tak to z největší pravděpodobností nebude ta z Ottova pramene. Stačí v Kyselce ochutnat tu z Ottova pramene, a tu z lahve, a poznáte to také. Je v Kyselce volně dostupná. Na další stránce můžete vidět jak „kultivovaně“ se k ní lidé dostávají.

Obr. 9 – Portrétní medailon řeckého krále Otty I. z roku 1850

Obr. 10

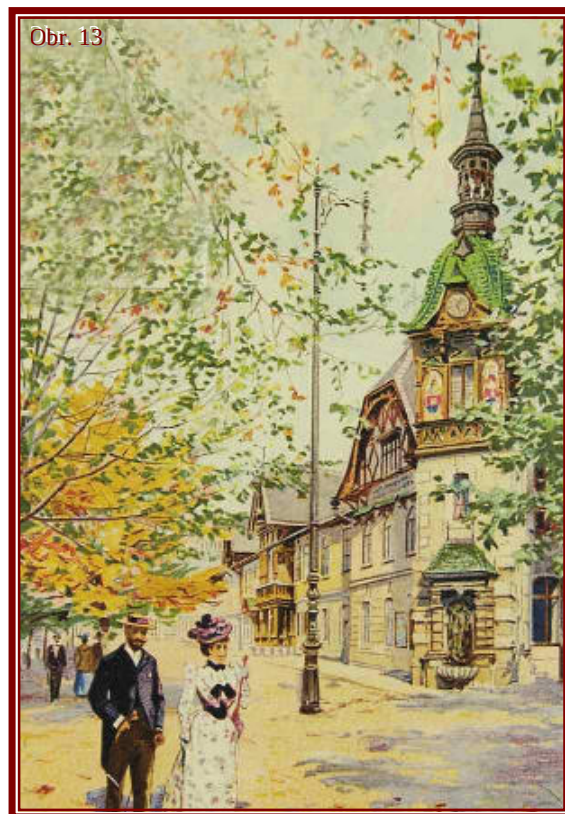

Obr. 11

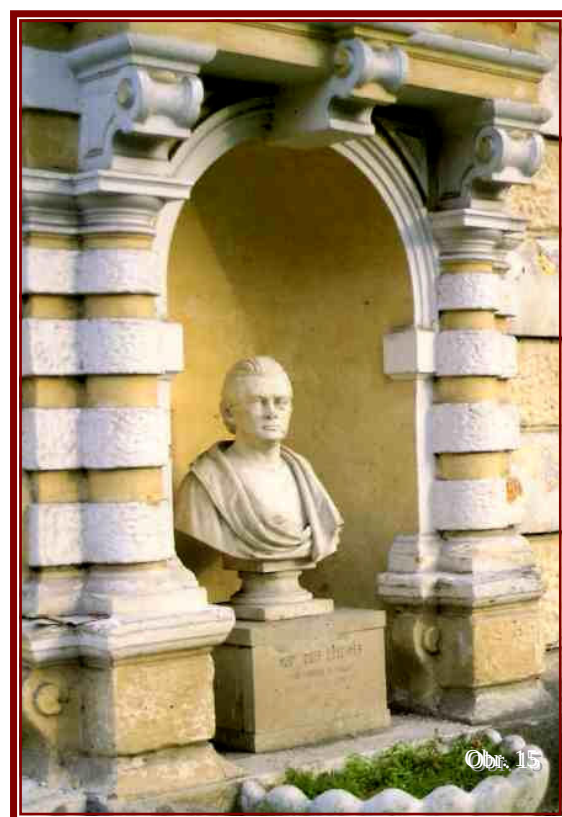
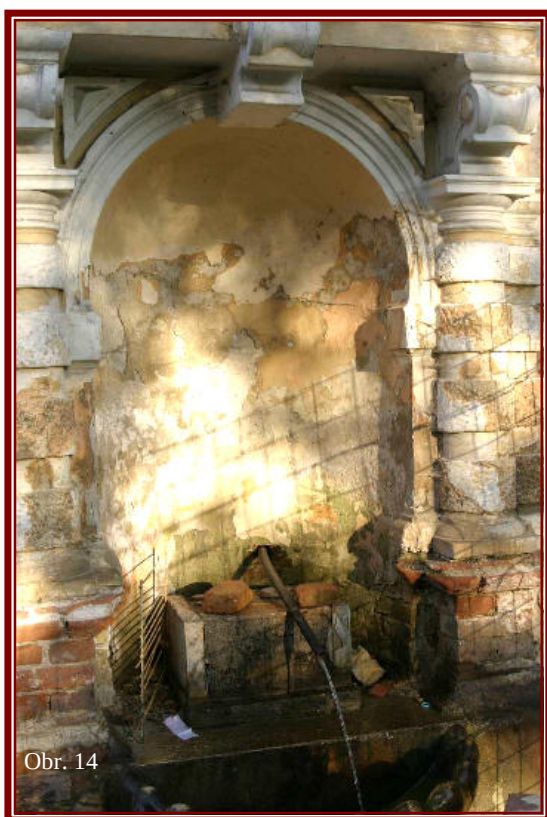
Ne, nejsme v nějaké rozvojové africké, či asijské zemi, to co vidíte na obr. 10, je „jímání“ dalšího vývěru Prameně krále Otty v Kyselce 21. století. Heinrich Mattoni postavil pro tento pramen skvostnou kolonádu. Kulturní český národ nechal tento stánek zdevastovat a králův pramen jímá do umolousaného kanistru s vyříznutým otvorem. Gumovou hadicí je pak pramen veden po svahu do niky ve zdi bývalého lázeňského domu, kde si ho veřejnost dnes a denně soukromě plní pro vlastní potřebu (obr. 11). Na obr. 12 a 13 vidíte onen lázeňský dům v době Mattoniho a dnes. (Dle neověřených zpráv nový majitel „lázní“ toto veřejné čepování zathl.)

Obr. 12

Obr. 13

Obrázek 14 ukazuje vývod oné gumové hadice, jdoucí po stráni a vedoucí sem Pramen krále Otty z onoho kanistru. Na obrázku 15 je zachycen výklenek, jak vypadal v lepších časech Kyselky. Byla v něm umístěna busta věhlasného lékaře a balneologa Dr. Josefa von Löschnera, který jako první vědecky popsal prameny Kyselky. Ani v nejhorším snu se jistě panu doktorovi nemohlo zdát, že jeho zamilované lázně budou v moderním 21. století vypadat takto -

Stejně tak přítel pana doktora Löschnera Heinrich Mattoni jistě neměl tak šílené sny, ve kterých by viděl, co v Kyselce postaví jedna firma, vydělávající na jeho jméně a bez uzardění přitom přihlížející devastaci lázní, které on vybudoval pomocí vody tekoucí ze skály. Tato firma nejen že, alespoň z úcty k jeho jménu, na kterém bohatne, jeho dědictví dále nebuduje, ačkoliv by na to měla, ale přispívá k nekulturní devastaci krajiny vybudováním monstra stáček haly, které takto „citlivě“ (viz. níže) zakomponovala do jeho staveb. Dokonce dostala povolení příslušného památkového odboru vyjmout část této kulturní památky z památkové péče. Při žádosti, vyjmout zbytek staveb z památkové ochrany, aby je mohla zbourat taktéž, naštěstí narazila na Ministerstvo kultury, které v tomto případě dostalo svého názvu.

Obr. 20

Obr. 21

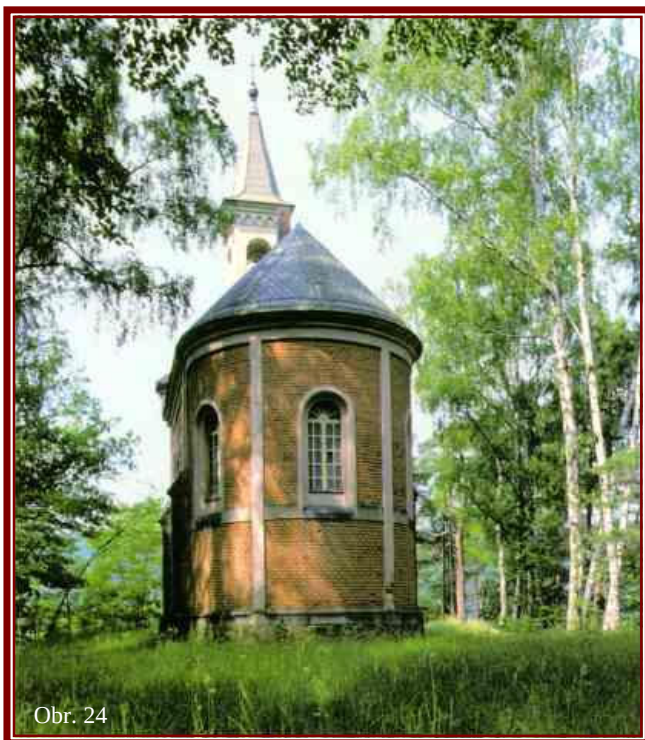
Obr. 22

Na obr. 20, na předchozí straně, si můžete všimnout artefaktu železničních kolejí. Po nesmírném několikaletém úsilí se Heinrichu Mattonimu podařilo získat povolení vybudovat železniční přípojku ke své stáčírně. Osvobodil tak lázně od hluku těžkých vozů plně naložených lahvemi Mattonky, které celý den lázněmi projížděly. Povolení dostal ale jen za tu cenu, že celou trať vybuduje na své náklady a na své náklady ji také bude provozovat. Musel tak vybudovat most (viz. níže – je začleněn do technických památek a v pol. r. 2007 byl částečně restaurován), zakoupit vlastní lokomotivu s nákladními vozy a postavit nádraží. K ničemu takovému dnes benevolentní vláda současnou firmu Mattoni nenutí, a tak klidně může nekončící řada kamiónů ničit životní prostředí Kyselky a celé malebné krajiny kolem řeky Ohře, až po Karlovy Vary. Za ušetřené peníze si tak mohla společnost Mattoni koupit barokní palác na Mariánském náměstí v Praze, jako své luxusní sídlo. Přišel ji na necelých 500 mil. Kč.

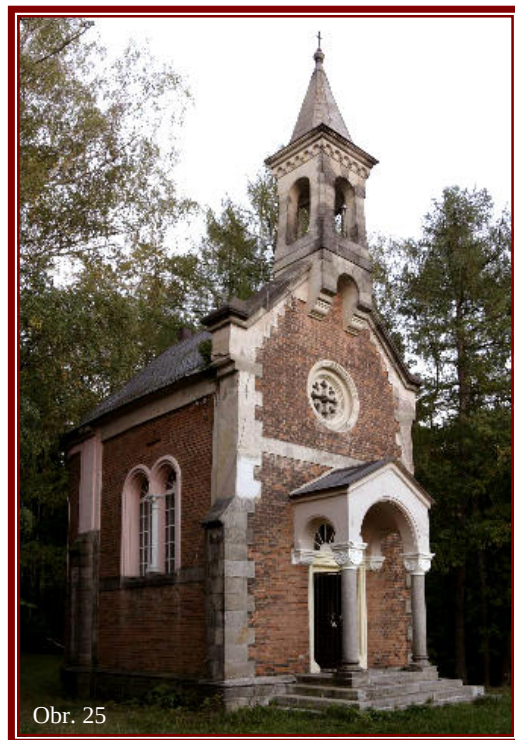

Ato se dostáváme k dalšímu pohledu, ne méně šokujícímu než ty, co zde zatím byly uvedeny. Všimněte si poměrně zachovalé kapličky na snímku vpravo nahoře. Vypíná se na skále přímo nad obludnou stáčírnou. Kaple je postavena v novorománském slohu z režného zdiva a byla zasvěcena sv. Anně. Peníze na stavbu kaple darovala hraběnka Anna Nosticová-Rieneck z vděčnosti za své uzdravení zdejšími prameny. Kaplička byla postavena v r. 1884. Její oltář zdobila socha sv. Anny s Pannou Marií.

Vroce 1967 byla v kapli objevena kovová schránka s dokumenty z června roku 1884, kdy byla kaplička vysvěcena. Ve schránce byly seznamy významných lázeňských hostů v Kyselce, mince a publikace o Kyselce. Obrátte list a podívejte se na kapličku detailněji. Opět upozorňuji – jen pro otrlé! Paní hraběnko Nosticová a sv. Anno, odpusťte hříšníkům, neb nevědí co činí. Odpustit ale lze, dle mého názoru, jen pokud barbar své činy napraví!

Obr. 24

Obr. 25

Obr. 26

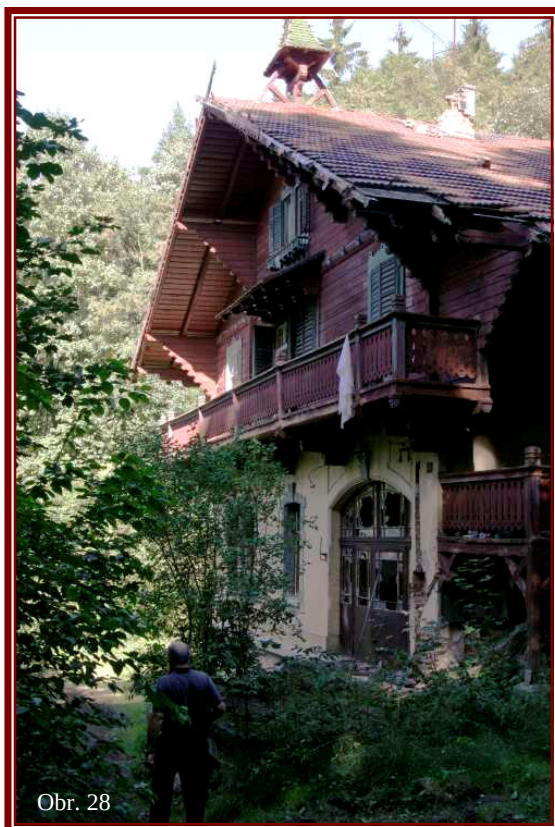

Obr. 27

I když je to k nevíře, opravdu vidíte dobře. Ne, není to oltář se sochami sv. Anny a Panny Marie, ale ohniště pro opékání masa s digestoří, jejíž roura jde proraženou novogotickou klenbou do střechy. Vidět kouřící kapličku a cítit z ní pečené maso, to je snad pohled k potěše ďábla, pokud nějaký existuje. A to vše kousek nad stáčírnou minerální vody Mattoni! Podívejte se ještě jednou na předchozí stránku jak blízko. Mimocho-dem, v této kapličce se Heinrich Mattoni denně modlil za uzdravení své nemocné dcery Kamilky, která měla tuberkulózu.

Půjdete-li od kaple po skalnatém ostrohu, přijdete k dalšímu dílu Heinricha Mattoniho, a to ke stanici lanové dráhy, kterou tu vybudoval, aby mohl od pramene svážet naplněné kontejnery kyselky a dole ve stáčírně z nich plnit lahve.

To, „díky“ vrtům, už dnes firma Mattoni dělat nemusí, a tak ji tento objekt nezajímá. Úžasný vztah k historii firmy, že? Přitom by to mohla být nádherná technická památka, ale není. Co je, můžete vidět na další straně.

Obr. 28

Obr. 29

Obr. 30

Obr. 31

Obr. 32

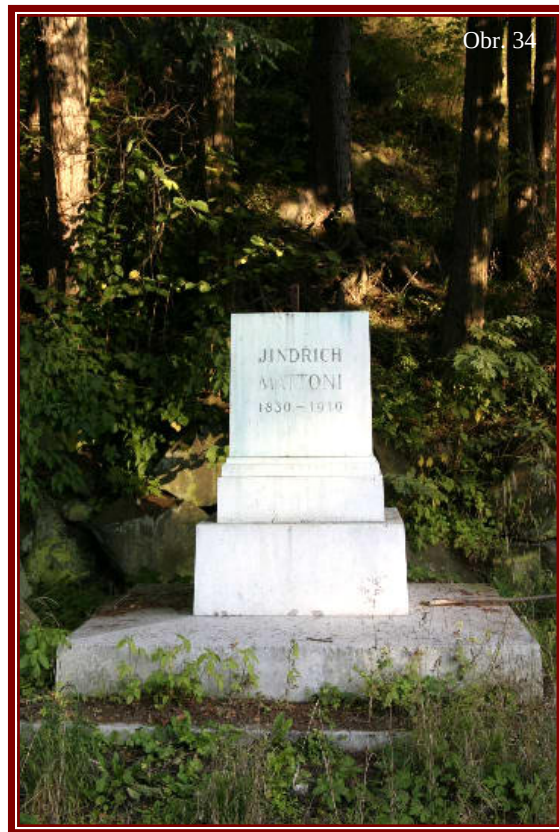
pflegten Weg
wieder abwärts.
— Er führt uns
bei Flaschenla-
gern, deren jedes
einzelne viele
Tausende von
leeren Flaschen
faßt, vorbei in
die Waschanstalt.
Lang gestreckte
Säle mit großen
steinernen Bas-

Drachsteinbahn an der Quelle.

Všichni si jistě dobře pamatujeme televizní reklamní šot na minerální vodu Mattoni, kdy osazenstvo baru je vyděšeno sdělením číšníka že – **MATTONI UŽ NENÍ!** Je dobře, že Heinrich Mattoni už v Kyselce není, protože kdyby tu byl, tak by pohled na devastaci lázní, které s takovou láskou vybudoval, jistě nepřežil. Konečně není tu již ani jeho socha. O její přežití byly obavy, a tak skončila v lapidáriu muzea v Karlových Varech. Alespoň o tu sochu, že bylo postaráno.

Obr. 33

Obr. 34

Jako synoptickou obrazově textovou studii sestavil **Pavel P. Ries** na základě objednávky Odboru památkové péče Ministerstva kultury České republiky a České televize.

v Praze 27. 11. 2006
Doplněno: 30. 12. 2007

Kontakt na autora:

Pavel P. Ries, Suchý vršek 2099/49, 158 00 Praha 5
tel: 222 967 674; mobil: 777 183 077; e-mail: p-p-ries@seznam.cz

Použité textové a obrazové materiály:

Použité texty: text P.P.Riese a použité výňatky z publikace Stanislava Burachoviče – Mattoni a lázně Kyselka
Použité fotografie: 1- 4, 9, 13, 15, 24, 32, 33 – z publikace Mattoni a lázně Kyselka
5 – 8, 10 – 12, 14, 16 – 23, 25 – 31, 34 – © Pavel P. Ries 2006

Poznámky:

1. V současném době je majitelem celého lázeňského areálu firma CTS: <http://www.cts.cz/index.php?id=1&lang=cz>. Ta vlastní i pozemky a má jistou studii na záchranu nejcennějších budov. Je prý i v poměrně dobrém vztahu s firmou Mattoni, a ta prý by byla ochotna, za určitých okolností, se do obnovy lázní i zapojit a případně i znovu obnovit železniční přípojku, aby tak kamiony jezdily od Chomutova do Vojkovic. Přípravovaný dokument by tak mohl končit optimisticky?
2. Tato synoptická studie není určena pro veřejnou prezentaci. Slouží pouze pro interní potřebu k jednání zúčastněných stran.
3. **Poznámka z listopadu 2008:** Optimismus se nekoná. CTS celé území bývalých lázní obehala plotem a zamezila veřejnému odběru kyselky, který byl sice poněkud v asiatských podmínkách, ale léta zde byl k dispozici kolemjdoucím. Rekonstrukce budov lázní se nijak nevyvíjí (tak jako webové stránky CTS, které jsou v této podobě 3 roky) spíše dále chátrají. **MK ČR po odchodu Dr. Koubové uložilo věc k ledu a nikdy na můj podnět k prošetření nereagovalo.**